

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Володимирська, 54, Київ-30, 01601, МСП.

E-mail: prez@nas.gov.ua. Факс: (044) 234-32-43

Телефон: канцелярія 234-51-67, 239-65-94; для довідок 239-66-66, 239-64-44

Для телеграм: Київ, Наука. ЕДРПОУ 00019270

№ 17/527-8 ДБ ДУ 20.04.20

На Ваш №

**Керівникам установ, організацій
та підприємств НАН України**

Щодо змін законодавства, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)

З метою вдосконалення правових відносин у деяких сферах життєдіяльності, які зазнали змін у зв'язку запровадженням заходів проти поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), Верховною Радою України 30.03.2020 прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» (чинний з 02.04.2020).

Серед нововведень, запроваджених згаданим Законом, звертаємо увагу, зокрема, на такі.

Кодекс законів про працю України доповнено нормами, які регулюють організацію **дистанційної (надомної) роботи та гнучкого режиму робочого часу** (ст. 60 Кодексу законів про працю України).

Дистанційна (надомна) робота – це така форма організації праці, коли робота виконується працівником за місцем його проживання чи в іншому місці за його вибором, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, але поза приміщенням роботодавця.

При дистанційній (надомній) роботі працівники розподіляють робочий час на свій розсуд, на них не поширюються правила внутрішнього трудового розпорядку, якщо інше не передбачено у трудовому договорі. При цьому загальна тривалість робочого часу не може перевищувати норм, передбачених статтями 50 і 51 цього Кодексу.

Виконання дистанційної (надомної) роботи не тягне за собою будь-яких обмежень обсягу трудових прав працівників.

При цьому, якщо працівник і роботодавець письмово не домовились про інше, дистанційна (надомна) робота передбачає оплату праці в повному обсязі та в строки, визначені чинним трудовим договором.

При укладенні трудового договору про дистанційну (надомну) роботу додержання письмової форми договору є обов'язковим (ст. 24 Кодексу законів про працю України). Однак, дотримання письмової форми є необов'язковим при встановленні дистанційної (надомної) роботи на час загрози поширення епідемії, пандемії та (або) на час загрози військового, техногенного, природного чи іншого характеру. У такому випадку умова про дистанційну (надомну) роботу може встановлюватися у наказі (розпорядженні) власника або уповноваженого ним органу.

Гнучкий режим робочого часу – це форма організації праці, якою допускається встановлення режиму роботи, що є відмінним від визначеного правилами внутрішнього трудового розпорядку, за умови дотримання встановленої денної, тижневої чи на певний обліковий період (два тижні, місяць тощо) норми тривалості робочого часу.

Гнучкий режим робочого часу для працівника може встановлюватись за погодженням між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом на визначений строк або безстроково як при прийнятті на роботу, так і згодом.

Гнучкий режим робочого часу може передбачати:

- 1) фіксований час, протягом якого працівник обов'язково повинен бути присутнім на робочому місці та виконувати свої посадові обов'язки; при цьому може передбачатись поділ робочого дня на частини;
- 2) змінний час, протягом якого працівник на власний розсуд визначає періоди роботи в межах встановленої норми тривалості робочого часу;
- 3) час перерви для відпочинку і харчування.

Облік робочого часу забезпечується власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

Гнучкий режим робочого часу, як правило, не застосовується на безперервно діючих підприємствах, в установах, організаціях, при багатозмінній організації роботи, а також в інших випадках, обумовлених специфікою діяльності, коли виконання обов'язків працівником потребує його присутності в чітко визначені правилами внутрішнього трудового розпорядку години роботи (торгівля, побутове обслуговування населення, вантажно-розвантажувальні роботи, робота транспорту, інше) або коли такий режим є несумісним з вимогами щодо безпечних умов праці.

У разі виробничо-технічної необхідності та / або для виконання невідкладних чи непередбачуваних завдань власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган може тимчасово (на термін до одного місяця протягом календарного року) застосовувати до працівників, яким встановлено гнучкий режим робочого часу, загальнозвстановлений на підприємстві, в установі, організації графік роботи. При цьому норми частини третьої статті 32 цього Кодексу не застосовуються.

У разі відрядження на працівника поширюється режим робочого часу того підприємства (установи, організації), до якого (якої) його відряджено.

Застосування гнучкого режиму робочого часу не тягне за собою змін в нормуванні, оплаті праці та не впливає на обсяг трудових прав працівників.

Також змінами до Кодексу законів про працю України передбачається, що час простою не з вини працівника, в тому числі на період оголошення карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України, оплачується з розрахунку не нижче двох третин тарифної ставки встановленого працівнику розряду (окладу) (ч. 1 ст. 113 Кодексу законів про працю України).

Заборону проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, крім державного нагляду у деяких сферах, продовжено до 30 червня 2020 року,

відповідні зміни внесено до п. 3 розділу II. Прикінцеві положення Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)».

Змінено норму щодо звільнення від плати за землю. Так, плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб та використовуються ними в господарській діяльності, не нараховується та не сплачується за період з 1 березня по **31 березня** 2020 року, а не по 30 квітня 2020 року, як було передбачено раніше (пункт 52⁴ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України).

Прикінцеві та перехідні положення Цивільного кодексу України доповнено новим пунктом 14, згідно з яким від моменту установаження карантину, введеного постановою Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 11 березня 2020 року №211 (з наступними змінами і доповненнями), і до його завершення в установленому законом порядку наймач **може бути звільнений** від плати за користування майном відповідно до частини шостої статті 762 цього Кодексу.

Передбачено звільнення від відповідальності за порушення строків подачі фінзвітності на період карантину на додаткові 90 днів. Так, розділ V «Прикінцеві положення» Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» доповнено пунктом 1², згідно з яким особи, відповідальні за своєчасне та у повному обсязі подання та оприлюднення фінансової звітності, визначені статтею 11 цього Закону, звільняються від відповідальності за порушення строків оприлюднення фінансової звітності за 2019 рік або консолідованої фінансової звітності за 2019 рік разом з аудиторським звітом у разі, якщо така звітність буде оприлюднена у період дії карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), або протягом 90 календарних днів від дня, наступного за днем завершення такого карантину, але не пізніше 31 грудня 2020 року, а для підприємств, які є емітентами цінних паперів, протягом строку, встановленого пунктом 7 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок", але не пізніше 31 грудня 2020 року.

Вимушене скорочення тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва через проведення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) додано до підстав для отримання допомоги по частковому безробіттю. Відповідні зміни внесено до ст. 47 Закону України «Про зайнятість населення». Також зазначений Закон доповнено новою статтею 47¹, яка встановлює порядок та умови отримання допомоги по частковому безробіттю на період здійснення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України. Така допомога надається застрахованим особам у разі втрати ними **частини заробітної плати внаслідок вимушеного скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу** у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва через проведення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) за зверненням роботодавця для її виплати працівникам.

Також звертаємо увагу, що постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2020 № 255 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211» викладено в новій редакції постанову Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 «Про запобігання поширенню на території України

гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова № 211).

Запроваджено посилені карантинні заходи, у тому числі встановлено, що з 6 квітня до 24 квітня 2020 року **заборонено перебування в громадських місцях без вдягнутих засобів індивідуального захисту**, зокрема респіратора або захисної маски, у тому числі виготовлених самостійно.

Законодавство не містить однозначного визначення «громадського місця». Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» визначає, що громадське місце – частина (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно, чи за запрошенням, або за плату, постійно, періодично або час від часу, в тому числі під'їзди, а також підземні переходи, стадіони.

Відповідно до пункту 20 глави 2 розділу II Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України 06.04.2016 № 139, до громадських місць належать місця, що використовуються громадянами для спільної роботи, відпочинку, пересування, проведення масових заходів та інших потреб (вулиці, площі, вокзали, аеропорти, магазини, кафе, бари, ресторани, музеї, клуби, пляжі в період їх роботи, а також громадський транспорт під час перебування в ньому громадян, ділянки лісу, поля під час проведення на їх території організованих масових зібрань), приміщення вокзалів, пасажирські (приміські) потяги, літаки, катери, пароплави, перони, платформи, пристані та інші місця під час очікування посадки та висадки пасажирів.

Крім того новою редакцією Постанови № 211 **осіб, які досягли 60-річного віку**, крім осіб, які здійснюють заходи, пов'язані з недопущенням поширення COVID-19, забезпечують діяльність об'єктів критичної інфраструктури, **віднесено до осіб, які потребують самоізоляції**.

Особи, які потребують самоізоляції, зобов'язані постійно перебувати у визначеному ними місці самоізоляції, утримуватися від контакту з іншими особами, крім тих, з якими спільно проживають. І лише у разі неможливості забезпечення піклування про таких осіб іншими особами у період самоізоляції особам старше 60 років дозволяється відвідування місць торгівлі продуктами харчування, засобами гігієни, лікарськими засобами, медичними виробами, які розміщені на відстані не більше ніж 2 кілометри від місця самоізоляції, за умови використання засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок без клапану видиху.

Відтак керівникам установ, організацій та підприємств НАН України доцільно надати працівникам, які досягли 60-річного віку можливість організації праці вдома (дистанційно).

Головний учений секретар НАН України
академік НАН України

В.Л. Богданов